

В.А. Андреева,

к.е.н., доцент

кафедри економіки підприємств,

конкурентної політики та інноваційного розвитку

Університету економіки та права «КРОК»

Управління інноваційними процесами малого та середнього підприємництва

Стаття присвячена дослідженню основних аспектів управління інноваційними процесами малого та середнього підприємництва. Запропоновано схему взаємозв'язків рівнів управління процесами інноваційного розвитку, а також заходи щодо розвитку малого інноваційного підприємництва.

В.А. Андреева,

к.э.н., доцент

кафедры экономики предприятий,

конкурентной политики и инновационного развития

Университета экономики и права «КРОК»

Управление инновационными процессами малого и среднего предпринимательства

Статья посвящена исследованию основных аспектов управления инновационными процессами малого и среднего предпринимательства. Предложена схема взаимосвязей уровней управления процессами инновационного развития, а также мероприятия по развитию малого инновационного предпринимательства.

V.A. Andryeyeva

Management of innovation processes of small and medium business

The article is intended to determine the main aspects of innovation processes of small and medium business. Management interconnections levels of innovative development scheme and measures for development of small innovation business are proposed.

Ключові слова

Мале підприємництво, середнє підприємництво, інноваційний розвиток, управління інноваційними процесами, інноваційна стратегія підприємства.

Постановка проблеми

Мале та середнє підприємництво є найбільш сприятливим середовищем функціонування і розвитку інноваційних процесів. Інноваційний розвиток сучасної світової економіки реалізується, головним чином, за рахунок невеликих фірм, що діють в сфері високих технологій. Обраний Україною курс на інноваційний розвиток економіки не можливий без активного залучення до цього процесу малих та середніх підприємств. Це обумовило те, що в розвинутих країнах інноваційний бізнес став одним із об'єктів інвестування. Отримуючи від 2 до 5% загального обсягу фінансування в науково-технічній сфері, підприємства малого наукомісткого бізнесу створюють до 50% крупних нововведень і є ліцензіарами майже 50% інновацій на світовому ринку. В галузях, що найбільш стрімко розвиваються (інформатика, електроніка, біомедична техніка) із загального числа діючих фірм підприємства з кількістю працюючих до 100 осіб складають більш ніж 80% [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню аспектів управління інноваційними процесами в економіці присвячені роботи Валдайцева С.В., Ганущака Л.М., Гречана А.В., Дорогунцова С.І., Мельника В.П., Микитюка П.П., Мартюшева Л.С. та ін. Значний вклад у вирішенні проблем розвитку інноваційної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу належить Мельнику Л.Г. [4], Ілляшенко С.Н. [5]. В роботах Прокопенко О.В. [6], Теліженко О.М. [7], які присвячені розробці концепції стратегічного управління підприємством в умовах ринку, підприємство розглядається як відкрита система, існування якої залежить від ступеня адаптації до змін умов функціонування.

Невирішені раніше частини загальної проблеми

Ринкова трансформація економіки передбачає формування нових методів управління як економікою держави та регіону в цілому (макрорівень управління), так і економічними процесами у взаємодії окремих суб'єктів господарювання з зовнішнім середовищем та між собою в процесі їх функціонування (мікрорівень управління). Управління інноваційними процесами малого та середнього підприємництва змінює основу функціонування економіки, потребує дослідження взаємозв'язків рівнів управління процесами інноваційного розвитку, а також заходів щодо подальшого розвитку малого інноваційного підприємництва.

Формулювання цілей статті

Метою статті є побудова взаємозв'язків рівнів управління процесами інноваційного розвитку, а також виокремлення конкретних заходів щодо інноваційного розвитку малого та середнього підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження

Аналіз трансформаційних процесів в економіці та науковій сфері України свідчить про те, що гальмування розвитку науково-технічного потенціалу підприємств малого та середнього бізнесу відбувається під впливом досить широкого кола факторів, кумулятивний вплив яких призводить до критичного зменшення питомої ваги інвестицій в цю сферу, формування тенденції до незворотної втрати науково-технічного та інтелектуального потенціалу, скорочення у загальній структурі виробничого комплексу питомої ваги виробництв, що формують інноваційний потенціал. В результаті Україна поступово втрачає свою міжнародну конкурентоспроможність в цілому [8].

Будуючи стратегію інвестування новацій в даному контексті, доцільно забезпечити мобілізацію необхідних для розвитку обсягу інвестиційних ресурсів на пільгових умовах, що підвищить ефективність інвестування [1]. При цьому державну та регіональну політику потрібно здійснювати в рамках соціально-економічної політики, як один з її напрямків (рис.1).

Рис. 1. Схема взаємозв'язків рівнів управління процесами інноваційного розвитку.

Підтримка малого та середнього інноваційного підприємництва в Україні здійснюється в рамках регіональних програм розвитку підприємництва [2]. З метою забезпечення відкритості та оперативності отримання інформації щодо суб'єктів господарювання в регіонах України здійснюються роботи щодо удосконалення та актуалізації Інтегрованої інформаційної системи суб'єктів підприємницької діяльності (ІС СПД). При цьому значну увагу, на наш погляд, слід приділити інформаційному забезпеченню діяльності суб'єктів малого підприємництва та органів управління, що регулюють ці процеси, а також забезпечити технологічне супроводження програмно-технічного комплексу Інтегрованої інформаційної системи суб'єктів підприємницької діяльності та забезпечення наповнення інформацією її бази даних показниками районних інформаційних систем суб'єктів підприємницької діяльності, податкової адміністрації, міського

управління статистики, Пенсійного фонду та інших організацій – власників інформації про суб'єктів підприємницької діяльності.

Одним з пріоритетних напрямків діяльності міських та районних органів влади на найближчий період вбачається формування сприятливих умов для стійкого розвитку малого інноваційного підприємництва, спрямованого на розробку і провадження наукомістких технологій, що відкривають шлях до виробництва конкурентоспроможної продукції та послуг [3].

Зокрема в м. Києві для забезпечення відкритості та оперативності отримання інформації щодо впровадження новітніх технологій інформаційного обслуговування малого підприємництва в мережі Інтернет функціонує Інтернет-портал підтримки малого та середнього бізнесу „Столичний діловий портал”, який об'єднує в собі Київський реєстр бізнесу з довідковим блоком щодо отримання інформації про інвестиційні програми міста, оренду землі та комунального майна, а також бази даних малих підприємств-учасників міських проектів та програм, а також віртуальну виставку київських товаровиробників.

Завдяки Інтернет-порталу підприємці мають можливість отримати доступ до бази даних суб'єктів господарювання, а також інформаційну допомогу з питань організації та розвитку бізнесу. На порталі висвітлені розділ „Організація бізнесу” по групах питань: „Як зареєструвати суб'єкт господарювання”, „Форми документів для реєстрації суб'єкта господарювання”, „Як вибрати систему оподаткування” та інше, розділи „Міські програми для підприємців”, „Реєстр бізнесу”, „Ділові пропозиції”, „Інвестиції”, „Вакансії компаній”, „Бізнес інструменти”, „Запитуйте-відповідаємо”, „Регуляторні акти” та інші. Планується розміщення в місцях реєстрації підприємств у районах м. Києва терміналів для доступу підприємців до Столичного ділового порталу з метою отримання довідкової інформації, необхідної для організації та ведення бізнесу. Створена інформаційна система

міжрегіональної інтеграції та директ-маркетингу, яка надає можливість розсилки ділових пропозицій київських підприємств по Україні.

Для забезпечення підприємців доступною та оперативною інформацією щодо стану ринків продукції і послуг, розвитку зовнішньоекономічної діяльності малих підприємств створена автоматизована інформаційна система „МЕТ-ОНЛАЙН” (майдан електронної торгівлі, що працює в режимі on-line) з можливістю створення регіональних відділень по Україні та за кордоном [7].

Отже, виходячи з необхідності вирішення проблем, що стримують розвиток малого та середнього інноваційного підприємництва, вважаємо за доцільне в якості державної підтримки забезпечити наступне [4,5]. :

- створення і реалізацію механізмів фінансової підтримки малого наукомісткого підприємництва, які б передбачали консолідацію бюджетних і позабюджетних джерел, венчурного капіталу, кредитних можливостей комерційних банків, міжнародних кредитів і технічної допомоги;
- всебічну підтримку і розвиток суб'єктів малого підприємництва, які здійснюють інноваційну діяльність в сфері високих технологій;
- створення організаційно-економічних механізмів, науково-технічної бази і стимулів, спрямованих на інноваційне зростання економіки, розвиток малих підприємств, що працюють в сфері комерціалізації технологій, вихід на внутрішній і світовий ринки високотехнологічної продукції;
- формування і розвиток вітчизняного ринку науково-технічної продукції (послуг) з високою часткою доданої вартості і глибоким ступенем переробки;
- просування на ринки нової продукції та послуг, результатів науково-технічної діяльності суб'єктів малого підприємництва, включаючи питання імпортозаміни і організації високотехнологічних виробництв;
- залучення в інноваційну діяльність суб'єктів малого підприємництва вчених, молодих спеціалістів міста, а також забезпечення

суб'єктів малого підприємництва патентно-ліцензійними, консультативними та іншими профільним послугами в сфері інноваційної діяльності;

- моніторинг стану та тенденцій розвитку інноваційної діяльності суб'єктів малого підприємництва, організацію і здійснення дослідних та аналітичних робіт з проблематики в сфері інновацій і високих технологій;
- здійснення комплексу узгоджених заходів, пов'язаних з розвитком елементів інноваційної інфраструктури підтримки суб'єктів малого підприємництва, що включає експертно-консультаційну, інформаційну, нормативно-правову, інвестиційну і кадрову складові

Висновки

Зазначимо, що головна проблема в сфері управління інноваційними процесами малого та середнього підприємництва полягає у відсутності довгострокової стратегії наукового та інноваційного розвитку, яка водночас має стати головним індикатором ефективності витрат на науку і визначити національні інноваційно-інтелектуальні напрями розвитку на перспективу. Йдеться про формування нової моделі управління новаціями в даному контексті з урахуванням світового досвіду. Адже стійке та збалансоване економічне зростання, як свідчить досвід розвинених країн, базується насамперед на впровадженні технологічних інновацій в сфері малого та середнього бізнесу.

Література

1. *Валдайцев С.В.* Управление инновационными проектами для максимизации рыночной капитализации компании / С.В. Валдайцев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА. – 2001. – 98 с.
2. *Губський Б.В.* Інвестиційні процеси в глобальному середовищі / Б.В. Губський. – К.: Наукова думка. – 2008. – 390 с.
3. *Зінченко О.П.* Шляхи розвитку позабюджетного фінансування інноваційно-технологічних проектів в науково-технічній сфері / О.П.Зінченко, В.П. Ільчук– К.: Столичний регіон, 2004. – 118 с.

4. *Ілляшенко С.М.* Управління інвестуванням новацій / С.М. Ілляшенко, Л.Г. Мельник // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. Том 1. Еколого-економічні проблеми інноваційних процесів. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1» ЛТД, 2009. – 176 с.

5. *Ілляшенко С.М.* Підходи щодо оптимізації прийняття інноваційних рішень / С.М. Ілляшенко, В.А.Касьяненко // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. Том 2. Еколого-економічні проблеми інноваційних процесів. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1» ЛТД, 2009. – 146 с.

6. *Прокопенко О.В.* Порівняльний аналіз механізмів інвестування в розвиток ринкових можливостей вітчизняних підприємств / Прокопенко О.В., С.М. Ілляшенко, В.В.Божкова // Механізм регулювання економіки, економіка природокористування, економіка підприємства та організація виробництва. Том 1. Еколого-економічні проблеми інноваційних процесів. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1» ЛТД, 2008. – 172 с.

7. *Тележенко А.М.* Экономическая оценка стоимости предприятия: теоретические и прикладные аспекты / А.М.Телиженко. – Сумы: Мрия-1 ЛТД. – 2006. – 217 с.

8. *Хэй Д.Е.* Теория организации промышленности / Д.Е.Хэй, Д.И.Моррис. – СПб.: Экономическая школа, 2001. – 124 с.